

Phần lớn nước thải xả thẳng ra môi trường, khiến chỉ số chất lượng nước (WQI) của các dòng sông nội thành Hà Nội đều ở mức ô nhiễm rất nặng

SÔNG HỒ Ở HÀ NỘI ĐANG Ô NHIỄM TRẦM TRỌNG: HỆ LỤY TỪ NƯỚC THẢI

Trong 3 lưu vực sông có vấn đề nổi cộm nhất về tình trạng ô nhiễm môi trường nước có sông Nhuệ - sông Đáy. Các chuyên gia cảnh báo, nếu không có biện pháp xử lý ô nhiễm kịp thời thì trong tương lai, nguồn nước các con sông này không thể sử dụng trong sản xuất và sinh hoạt.

Vấn đề ô nhiễm môi trường lưu vực sông Nhuệ - sông Đáy đã tồn tại nhiều năm, đặc biệt tại các đoạn sông chảy qua khu dân cư, các khu đô thị lớn, làng nghề. Theo kết quả phân tích của Sở TN&MT Hà Nội, tình trạng ô nhiễm môi trường nước sông Nhuệ - sông Đáy diễn biến nhanh và phức tạp.

Nước thải sinh hoạt, y tế và nước thải sản xuất của khu, cụm công nghiệp, làng nghề, chưa qua xử lý hoặc đã được xử lý nhưng không đạt quy chuẩn cho phép, đổ ra sông. Tình trạng đổ trộm rác thải sinh hoạt, phế liệu xây dựng trực tiếp vào dòng sông càng làm trầm trọng thêm mức độ ô nhiễm.

Với mức nước đó, hệ thống thủy lợi sông Nhuệ không thể lấy

Phần lớn nước thải xả thẳng ra môi trường, khiến chỉ số chất lượng nước (WQI) của các dòng sông nội thành Hà Nội đều ở mức ô nhiễm rất nặng.

nước từ sông Hồng qua Cống Liên Mạc bằng hình thức tự chảy theo nhu cầu. Có thời điểm, mực nước sông Hồng thấp hơn sông Nhuệ, nên phải thực hiện việc đóng cống để giữ nước trong sông Nhuệ phục vụ cho sản xuất nông nghiệp của các địa phương trong lưu vực. Do không được sông Hồng bổ cập nước thường xuyên và sau khi tiếp nhận nước thải của sông Tô Lịch, nước thải sông Nhuệ bổ sung vào sông Đáy làm nguồn nước sông Nhuệ - sông Đáy thêm ô nhiễm.

Khi sông Tô Lịch và sông Kim Ngưu hợp lưu và đổ vào sông Nhuệ tại đập Thanh Liệt, sông Nhuệ phải tiếp nhận thêm một khối lượng lớn nước thải sinh hoạt, cũng như nước thải công nghiệp, làm cho hàm lượng

các chất ô nhiễm tăng đột ngột. Đoạn sông từ đập Thanh Liệt trở đi, nước sông Nhuệ - sông Đáy ô nhiễm nặng, ảnh hưởng không nhỏ đến cuộc sống của dân cư hai bên bờ sông.

Không chỉ sông Nhuệ - sông Đáy, nhiều sông, hồ khác của Hà Nội cũng đang bị ô nhiễm nghiêm trọng. Theo ông Phan Hoàng Minh - Phó Tổng Giám đốc Công ty TNHH MTV Thoát nước Hà Nội, qua tiến hành lấy mẫu nước phân tích mức độ ô nhiễm, công ty xác định hiện có khoảng hơn 100 hồ nước ô nhiễm trên địa bàn Thủ đô cần phải xử lý.

Năm 1980, GS Vũ Trọng Hồng là Hiệu phó Đại học Thủy lợi dẫn sinh viên đi nạo vét sông Tô Lịch. Bùn đất được đắp mở rộng phân xưởng nhà máy cơ khí ở Ngã Tư Sở. Hai bên bờ sông còn là đường đất, làng mạc, ruộng đồng nằm cách xa bờ một đoạn. Người dân trồng những bề rau muống, thả sá t mép sông. Thủ đô khi ấy có 2,5 triệu người.

Hơn bốn mươi năm sau, dân số thủ đô hơn 8 triệu người sau bốn lần điều chỉnh địa giới hành chính. Tô Lịch giờ là dòng nước đen đặc chảy

xuyên qua 6 quận nội thành. Mỗi ngày, con sông hứng trực tiếp 150.000 m³ nước thải sinh hoạt của một triệu cư dân thành phố. Dọc khúc sông dài 14 km từ Cầu Giấy đến Thanh Trì có 280 cống xả thải. Những hòng cống hình tròn, hình hộp, rộng từ một đến 5 mét, nằm trên thân bờ kè, cách nhau khoảng 50m.

Dòng nước đen mà sông Tô Lịch tiếp nhận chỉ là 1/6 lượng nước thải sinh hoạt hàng ngày ở Hà Nội. Mỗi ngày, người dân thủ đô giặt bồn cầu, nấu ăn, tắm giặt... xả ra khoảng 900.000 m³ nước thải sinh hoạt. Chưa kể, còn khoảng 300.000m³ nước thải công nghiệp, y tế, làng nghề. Hơn 2.000 cơ sở sửa chữa, rửa xe, kinh doanh xăng dầu thải trực tiếp dầu, mỡ ra hệ thống thoát nước.

Nước thải sinh hoạt mang theo cặn bã hữu cơ, xà phòng, hóa chất, kim loại nặng và vi trùng gây bệnh đổ vào cống chung của thành phố. Chảy qua hệ thống cống rãnh chằng chịt cho đến khi ra mương, sông, nước chuyển màu đen. Lượng dầu mỡ trong nước luôn dao động 0,5-2,5 mg/l, cao hơn quy định cho phép 2-3 lần. Dòng nước ô nhiễm chảy về trạm bơm và bơm ra sông Hồng, sông Đáy, gây ảnh hưởng đến các nhà máy nước sạch khu vực hạ lưu.

Với hệ thống tiêu thoát nước do "lịch sử để lại", nước thải và nước mưa của Hà Nội hiện chung một

đường ống. Trước thực trạng này, GS. Vũ Trọng Hồng lo ngại, "những tích tụ của đô thị hóa lẫn công nghiệp như những đợt sóng ngầm, len lỏi dần vào đời sống cư dân thành phố. Cho đến một thời điểm nào đó, nó có thể bùng nổ thành thảm họa không xử lý được nữa".

Ông Hồng phân tích, kim loại hoặc một số chất trong nước thải không qua xử lý ngấm vào đất, nước ngầm lâu năm có thể tích tụ thành chất độc. Chúng quay trở lại đời sống dân cư qua thức ăn, nước uống hàng ngày. "Lúc bùng phát là đại dịch bệnh, hoặc gây ra những căn bệnh quái ác, không đơn thuần là hôi và bẩn nữa", ông nói.

Kết quả khảo sát tại các sông Tô Lịch, Kim Ngưu, Lừ, Sét và 13 hồ trên địa bàn Hà Nội cho thấy tất cả các sông, hồ trên đều bị nhiễm dầu mỡ chủ yếu có nguồn gốc từ động, thực vật. Tổng lượng mỡ trong sông, hồ từ 0,5 đến 2,5mg/lít, cao hơn tiêu chuẩn quốc gia về nước mặt là 0,5mg/lít.

Công ty Thoát nước Hà Nội đã thực hiện hàng loạt các giải pháp như lắp đặt bể thủy sinh trên 39 hồ; máy sục khí trên 22 hồ để tăng cường khả năng tự làm sạch. Bên cạnh đó, để xử lý ô nhiễm hồ Hà Nội, Công ty Thoát nước còn ứng dụng công nghệ Redoxy-3C làm sạch nước hồ trên địa bàn. Sau xử lý, bước đầu

cho thấy nước các hồ đã hết hẳn mùi khó chịu, không còn tình trạng ô nhiễm hữu cơ và đã hạn chế một cách hiệu quả tình trạng phú dưỡng. Công nghệ được áp dụng vào xử lý hồ về cơ bản không ảnh hưởng đến những thành phần thuộc hệ sinh thái thủy sinh như tảo, động vật phù du...

Tuy nhiên, theo nhiều chuyên gia, đây mới giải quyết được phần "ngọn" bởi nguồn nước ở Hà Nội ô nhiễm trầm trọng do nhiều nguyên nhân. Đặc biệt là ô nhiễm do dầu, mỡ động thực vật thải trực tiếp ra hồ từ các quán hàng ăn uống, khách sạn, cửa hàng xăng dầu, khu chế biến, lò mổ, khu dân cư... Dầu mỡ là loại tạp chất rất nguy hiểm và khó xử lý.

Với tình chất không hòa tan trong nước, bám dính cao, nếu không có sự kiểm soát triệt để tại chỗ, mỡ sẽ bị quán lại với nhau, tạo thành các mảng lớn bám bề mặt hoặc treo bên trong cống. Càng lâu, mỡ sẽ tích tụ và làm tắc nghẽn đường ống thoát nước. Trường hợp mỡ không được xử lý thải ra môi trường sẽ gây ô nhiễm môi trường nghiêm trọng.

Đặc biệt, trong khu vực nội thành có rất nhiều nhà hàng, quán ăn lớn xả thẳng nước thải có chứa nhiều dầu mỡ ra môi trường dẫn đến hiện tượng dầu mỡ đóng váng, kết tủa hoặc đặc quánh làm tắc nghẽn hệ thống cống thoát nước. Hàng trăm cửa hàng sửa chữa, rửa ô tô, xe máy không có hệ thống xử lý nước thải, hoặc có nhưng không đạt yêu cầu đang xả thải ra môi trường.

Tình trạng ô nhiễm nguồn nước tại các dòng sông còn là nguyên nhân dẫn đến ô nhiễm các nguồn nước ngầm; đồng thời là tác nhân đe dọa trực tiếp đến đời sống, sinh hoạt sản xuất và nhất là ảnh hưởng tiêu cực tới sức khỏe của hàng triệu người dân.

Vấn đề đặt ra hiện nay đó là chính quyền các cấp cùng các cơ quan chức năng, cơ quan chuyên môn cần nhanh chóng đưa ra các phương án xử lý góp phần cải thiện chất lượng nguồn nước của lưu vực sông Nhuệ - sông Đáy, nhằm phục vụ nhu cầu thiết yếu của người dân và đảm bảo phục vụ sản xuất nông nghiệp.

Hoàng Anh

Tình trạng đổ trộm rác thải sinh hoạt trực tiếp vào dòng sông càng làm trầm trọng thêm mức độ ô nhiễm